

Esperança Castell Rodríguez

Mig pa i una flor

POESIα

Meteorα

Esperança Castell Rodríguez

Mig pa i una flor

Pròleg de D. Sam Abrams

Editorial
Meteorα

MIG PA I UNA FLOR
© Esperança Castell Rodríguez, 2020

Reservats tots els drets d'edició per
© Editorial Meteora, SL
Barcelona
www.editorialmeteora.cat
contacte@editorialmeteora.com

Primera edició: febrer de 2020

ISBN 978-84-120603-3-1
Dip. Leg.: B.2459-2020

Pròleg © D. Sam Abrams

Imatge de la coberta: © An Teixidor
Il·lustracions del llibre: © Elena Fieschi, *aquarel·les i tinta xinesa aquarel·lada*

Disseny gràfic i producció: Editorial Meteora SL
Impressió: DC Plus, Sant Andreu de la Barca

SENSE L'AUTORITZACIÓ ESCRITA DE L'EDITOR, QUEDA RIGOROSAMENT PROHIBIDA,
SOTA LES SANCIONS ESTABLERTES PER LA LLEI, LA REPRODUCCIÓ TOTAL O PARCIAL D' AQUESTA OBRA
A TRAVÉS DE QUALSEVOL PROCEDIMENT MECÀNIC O ELECTRÒNIC,
INCLOENT-HI LA REPROGRAFIA, LA DIFUSIÓ PER XARXES TELEMÀTIQUES
I LA DISTRIBUCIÓ D'EXEMPLARS D' AQUESTA EDICIÓ
MITJANÇANT LLOGUER O PRÉSTEC PÚBLICS.

«La pell que hi va deixar la serp»

D. SAM ABRAMS

El savi i home de teatre fins al moll de l'os Ricard Salvat va explicar una vegada que la cultura catalana era ben bé com la lluna perquè tenia dues cares, una cara lluminosa i visible i una cara fosca i invisible. Segons l'autor dels dos nodrits volums d'*El teatre contemporani*, la cara lluminosa correspon als escriptors reconeguts i celebrats que són «visibles», mentre la cara fosca queda reservada per aquells que treballen de valent a l'ombra i fan la seva contribució des de la humilitat, la discreció i la dedicació infrangible. Per a Salvat les dues cares eren absolutament imprescindibles per a la bona marxa de la cultura.

A l'època del comentari de Salvat es podia distingir fàcilment entre les dues cares de la lluna. Però avui, després del vendaval de la postmodernitat i les conseqüències nefastes que ha deixat al darrere, vivim en un veritable caos i ens costa moltíssim orientar-nos. Dubtem de tot i ens hem instal·lat en la incertesa. Tenim immenses dificultats a l'hora de determinar i precisar els autèntics valors sòlids del panorama cultural i literari. S'han deslegitimats els prescriptors, la universitat s'ha allunyat del tot de la societat civil i qualsevol persona amb un compte a Twitter, Facebook o Instagram pot arribar a imposar la seva obra

al públic lector. Hem arribat a la situació gairebé obscena que els crítics literaris han quedat relegats a l'oblit i els mateixos autors estan obligats a omplir el buit i promocionar les seves obres.

Ras i curt, ja no identifiquem les dues cares de la lluna cultural. No gosem aventurar-nos per por a l'equivocació. Just al bell mig d'aquest panorama de confusió general tenim autors de vàlua humana, intel·lectual i artística com Esperança Castell i Rodríguez que no rep l'atenció que realment es mereix a ple dret. Des de la maduresa assolida i assumida va publicar el seu primer poemari, *Negre i fil* (Editorial Montflorit, 2011), quan vorejava la seixantena. Després, amb intervals regulars de dos o tres anys de feina intensa, va anar editant tres llibres més: *Flames a la fosca* (Meteora, 2013, amb pròleg d'Ignasi Riera), *Arrels a la roca* (Meteora, 2016, amb pròleg de Francesc Parcerisas) i *Blau argila* (Meteora, 2018, amb un epíleg de Gemma Gorga).

I ara ens arriba la seva darrera creació, el seu cinquè llibre, *Mig pa i una flor*, un recull ric, intens i extens de cinquanta-cinc poemes, estructurat en cinc seccions, cicles o suites, pautades a partir de tres elements que confereixen unitat al conjunt: cinc cites del poeta i artista Perejaume, cinc cites del poeta Jordi Sala i cinc delicats dibuixos d'Elena Fieschi fets expressament per a l'ocasió. *Mig pa i una flor* ara per ara completa i corona la trajectòria poètica d'Esperança Castell i Rodríguez. Efectivament, l'obra de la nostra poeta dibuixa una línia ascendent que ens demostra un domini cada cop més confirmat dels recursos del

discurs líric. *Mig pa i una flor* és senzillament el llibre més rodó, més autèntic, més valent i més excel·lent de l'autora fins al moment actual.

El nou llibre, tot ell, es dreça sobre un punt de tensió que es manté estable entre l'accessibilitat i la subtileza rigorosa. D'entrada, la poeta s'esforça per explicar-se la vida a partir de les pròpies experiències vitals:

*Viscuda a mitges,
a cavall de la pressa
fent ziga-zagues.
Davant nostre, la vida,
un mirall fragmentat.*

El famós mirall trencat de la realitat de William Shakespeare, Oscar Wilde i Mercè Rodoreda. La poeta, com una bona cabalista, intenta recollir els fragments de la vaixella trencada per mirar de reconstruir el coneixement total primigeni, perdut a causa d'una mena de «big bang» epistemològic i espiritual. L'autora sap per endavant que arribar a la totalitat i l'absolut és una fita del tot impossible, però ella igualment malda per aconseguir-ho. En aquest sentit, la nostra poeta passa tota la seva vida pel sedàs de la seva exigent consciència moral, pel seu intel·lecte fi i per la seva intensa i autèntica humanitat i sentit de l'alteritat.

Esperança Castell i Rodriguez no abastarà la totalitat, però sí que podrà assolir un sentit d'unitat i coherència, un gran objectiu

en un món com el nostre que es caracteritza pel desordre i la confusió. *Mig pa i una flor* és, en principi, doncs, una gran summa de la vida a la recerca de la unitat que integri tots els trossos del mirall esmicolat: natura i ciutat, memòria i oblit, solitud i companyia, individualitat i alteritat, memòria i oblit, somni i realitat, seny i rauxa, hivern i estiu, infantesa i vellesa, vida i mort, conegut i inconegut, fisicitat i espiritualitat i un llarg etcètera.

La nostra autora és una poeta vitalista. I no utilitzo el terme a la lleugera. Massa sovint tenim una idea empetitida del que és el vitalista. Massa sovint pensem que és una persona, o en aquest cas una poeta, que celebra desafortadament la vida des d'un cert nivell d'inconsciència indiscriminada. Però la pura veritat és una altra cosa completament diferent. Un vitalista és una persona o una poeta que encara la vida fit a fit amb totes les seves llums i ombres, però sense fugides d'estudi, evasions, simplificacions o subterfugis. I malgrat tot, o amb tot, estima la vida i la viu amb tota la intensitat possible. Celebra la vida, amb tot el que conté, des d'un realisme escrupolós. La poesia catalana té una clara línia vitalista que arrenca amb Joan Maragall i arriba a Ester Xargay, passant per Joan Salvat-Papasseit, Agustí Bartra i Lluís Solà.

L'objectiu del vitalisme d'Esperança Castell i Rodríguez és doble. Per una banda viure una vida més rica, plena i conscient. Tot fa vida, fins i tot «la sal que vivifica», tal com afirma categòricament la poeta al final del poema «Sal». En definitiva, la

nostra autora comparteix amb Henry David Thoreau la seva angúnia expressada a *Walden* que pugui arribar un dia que s'adoni que no ha viscut en realitat. Com Thoreau, Esperança vol viure «deliberadament, afrontar només els fets essencials de la vida per mirar de veure si no podia aprendre tot allò que ens volen ensenyar». *Mig pa i una flor* és el resultat de la nostra poeta afrontant els fets essencials de la vida i aprenent tot allò que ensenyen. I la poeta utilitza totes les eines a la seva disposició. En aquest sentit, la poesia és per a Esperança Castell i Rodríguez la més potent i completa eina cognitiva de la qual disposen els homes i les dones per encarar-se a la condició humana, la realitat i el món. Ja ho constata el lector en arribar als contundents versos finals del poema «La Farga de l'Arion»:

*Un clam de veritat
interpel·la i ungeix
el nostre caminar fugaç.*

O el categòric poema «La set», una proclama en tota regla del vitalisme de l'autora:

*Mira de què et va servir.
Buida de tota vehemència
deixes passar els dies
sense mullar-te els llavis.
No sempre se'n té, de set.*

*Avui, mentre passeges
et sembla que li trobes
un altre sentit,
més proper a l'ocell,
a l'alegria del blat
que el vent balanceja.*

*Acaricies un neguit pacient,
t'aviva una set callada
que et conhorta.*

Potser et salvarà.

El segon objectiu del vitalisme de l'autora té a veure amb el seu profund sentit de l'alteritat, que recorre el llibre de cap a cap. Tal com volia Michel Foucault, la nostra poeta té cura d'ella mateixa i, al mateix temps, mira de compartir tot allò que experimenta i troba amb els altres. Gosaria dir que el sentit d'alteritat de l'Esperança Castell i Rodriguez té un deix didàctic i pedagògic.

Sigui com vulgui, *Mig pa i una flor* és un llibre de gran valor que ens interpel·la a cada pas i ens educa i refina la sensibilitat, l'intel·lecte i l'esperit per aprofundir en la vida i no deixar senzillament que la vida ens visqui.

D. SAM ABRAMS

SANT CUGAT DEL VALLÈS, tardor del 2019

Mig pa i una flor

*A les dones, els infants, els homes
i els pobles
que lluiten per fer sentir la seva veu.*

Incògnita

A les pàgines del llibre
roman la pell
que hi va deixar la serp.
Un arbre petit
sorgeix de cada full.

El meu desig,
que els versos
se't ramifiquin
com branquillons
fins l'infinit,
es troba en una cruïlla.

Herbejar la memòria

Fresca olor antiga d'allò que tot just tendreja.

Fremir de fulles en l'aire nou: ens torna velles converses.

«Fins al cel»

Des que vas començar a caminar,
se t'oferia irresistible el gronxador
damunt la gespa del pati.

Anem-hi, em dius.
Vols que t'empenyi «Fins al cel».

I mentre voles alt,
una i altra vegada,
s'arrelen profundes a la terra
vivències que germinen.

Cada matí
s'acosta a la finestra
un pit-roig fràgil.

Avui vindrà?
M'habita la incertesa.
En el bol, l'aigua.

Carrer

Els pètals dels cirerers bords
s'esfumen.

D'aquí a uns dies, n'haurem oblidat
el color blanc.

Les fulles ufanoses
retallen el blau del cel i el sol
les omple de reflexos de plata.
Quan hi hagi cireres, cap infant
no s'enfilirà al rectilini tronc
per menjar-les.

El seu fruit és la vida que ofereixen,
l'ombra amiga que acull els vianants.

Com els cirerers bords, no ploro
el que ja no és ni serà.
En tinc prou si ara puc oferir
el que de mi és viu i despert, abans
que s'entauli l'hivern.

T'esquinça l'ànima.

Abans de ser
s'oculta en el cos.

Es filtra, invisible,
per la respiració
per les orelles
per la mirada.

És gasós, feixuc,
una serp que repta
fins que esdevé espasa:
el crit!

Límits incerts

I

L'he estimat molt,
el que jo podia oferir
no li arribava.

Té ferides silenciades,
ara bec l'almívar amarg
de la indiferència.

Jo mirava les seves plomes
amb ulleres clares,
no gosava veure,
la ràbia vessada,
l'ou negre del cucut.

Era qüestió de temps
que fos incompatible
amb la meva existència a prop.

II

Els arbres del carrer
m'interroguen amb tristesa.
No sé què dir.

Ara sé que no hi ha lloc
per una tercera mà
que ens aculli tots dos,
per un tercer ull
que ens miri amb benvolença.
Nomes sento
com se m'estripa la veu.

Soterraré els records
en les cendres de l'oblit.

III

No, no soterraré els records
en les cendres de l'oblit.

Garbellaré les vivències,
creuaré el llindar per on
entren i surten, a la vegada,
empara i indignència.

Cada matí dibuixa
una nova melodia,
confiança i desesper.

La natura és plena d'ulls,
de mans que destrien llavors
amagades en la terra
porosa i fèrtil de l'imprevist.

No cap el mar en la galleda,
així la vida no cap en el cos.

Argelagues

El so de les campanes
de la cartoixa
s'obre pas entre el silenci
de les cendres venerades
que acull l'alzinar.

Ahir, festes, flors, veus,
rialles i gespa verda.
Avui, la casa buida.
No se senten els ocells.
Al jardí, cactus i plantes,
sobrevivents
com tu i com jo.

Comença a ploure.
El gos camina lentament
entre argelagues de llum:
pressentiment d'un camí
groc, sense treva.

Llaurar la memòria,
deixar-la a guaret.
Perquè quan vingui un primer vers
i me'l trobi entre els dits,
pugui arrelar,
sigui llum, fems o cançó.

Podré deixar-lo créixer?
L'acceptaré on em dugui?
I si em porta més enllà
del que ara sé de tu, de mi,
de nosaltres?

Mèlies

Ha plogut. Una forta aroma
em fa aturar el pas
al final del meu carrer:
flors, estrelles blanques
que el vent ha fet caure.

Miro enlaire i reconec
l'estremiment lleuger
de les mèlies.
Dic en veu alta el seu nom
fins fa poc ignorat,
i el de l'amic
que me'l va ensenyar.

Gestos d'amor que s'escapen,
innominats,
invisibles damunt l'asfalt.

És gasós, feixuc,
una serp que rept
fins que esdevé espasa:

el crit!

9 788412 060331

PVP 15,00 €